

A TEXTILMUNKÁS

A MAGYARORSZÁGI TEXTILIPARI MUNKÁSOK SZÖVETSÉGÉNEK KÖZLEMÉNYEI

Megjelenik évente tízszer. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest VIII, Magdolna ucca 5—7. Erre a címre kérünk minden küldeményt. — Telefon: 1-390-53.

A textiliparhoz tartoznak: A fonó- és szövőgyárakban, festődékekben fehérítő- és appetúra-üzemekben dolgozó munkások, paszományosok, kötszővők, kötélgyártók, szítaszővők, kékfestők, kelme- és fonalfestők, műhímzők, szemfödélkészítők, kötők, kenderkikészítők, lentisztítók, fehérneművarrók.

Adtál Uram esőt, de nincs benne köszönet...

— mondotta az esőért könyörgő szegény ember, mert az eső helyett jég esett és elverte munkájának minden eredményét. Így jártunk mi is a textilipari minimális munkabérek megállapításával. Van minimális munkabér, de olyan minimális, amelyben nincs köszönet, amelyet nem kértek a munkások, mert a munkások olyan minimális bért kértek, amely a szűkös megélhetésüket biztosította volna. A megállapított minimális bérek erre nem elégségesek. Addig meszterkedtek, intrikáltak a munkáltató csoportok az iparügyi minisztériumban, amíg elérték, hogy a miniszter a Munkabérmegállapító Bizottságokat feloszlatta, új bizottságot nevezett ki. Ez az újonnan kinevezett bizottság a már érvényben volt munkabéreket igen érzékenyen lecsökkentette. A kézi szővők 60—80 fillérben megállapított órabérét 36—40—50—60—70 fillérben, a kézi kötélverők 50 fillérben megállapított órabérét 36—40—45 fillérben állapította meg, míg a kötőipari béreket minden csoportban 5 fillérrel csökkentette.

De hiányos is a rendelet, mert nem nyertek megerősítést a *textilipari konfekcióosztályok* munkásai részére, továbbá a *cotton harisnyakötő* munkások részére, valamint a *kézi kötélgyártó* munkások részére megállapított legkisebb munkabérek. Hiányos azért is, mert még nincs megállapítva a *viaszkosvászonkészítés, a kókuszfonás és a kalapgyártásban dolgozó munkások munkabére.*

Hiányos azért is, mert nincs megállapítva

a textilgyárakban dolgozó alkalmazottaknak fizethető legkisebb munkabér. Ilyenek a *meszterek, segédmeszterek, műszaki munkások* (iparosok), *gépkocsivezetők, kapusok, éjjeliőrök, tűzoltók stb.*

A textilipari munkásság soraiban igen nagy csalódást okoztak az igen alacsonyan megállapított munkabérek, de még nagyobb csalódás érte a textilgyárak fent felsorolt alkalmazottait, akiknek a fizethető bére ezután is a kereslet és a kínálat rideg és igazságtalan szeszélyének lesz kitéve.

Hiányos a miniszteri rendelet általános rendelkezése, mert nem intézkedik az ellenőrzés módszereiről, ellenőrzés hiányában pedig nem érnek semmit a heti 48 órás munkaidőt szabályozó, sem a Legkisebb Munkabérek Megállapító Bizottságok határozatát megerősítő miniszteri rendeletek, mert a miniszter rendeleteit most sem tartják be a textilgyárak egyrésze. Az iparügyi minisztérium illetékes ügyosztályának már ez ügyben panaszt tettünk, egy névsort nyújtottunk be azon gyárakról, kik a rendeleteket nem tartják be, de a javulást nem tapasztaltuk.

Az ellenőrzéssel a munkásszervezetek~~et~~ kell megbízni, meg kell nekik adni a *rendeletek megszegőivel szemben a feljelentési és a tárgyaláson való képviselési jogot.* Utasítandók volnának a miniszternek alárendelt közigazgatási hatóságok, hogy a rendeletek megszegőivel szemben a feljelentéseket lehetőleg soronkívül, de a feljelentést követő

Szaktársak! Ezt a lapszámot őrizzék meg, hogy a rendelet körüli vitáknál kéznél legyen.

8 napon belül tárgyalják le és hozzanak ítéletet. A rendeletek végrehajtása nemcsak a munkásság érdeke. Érdeke a szolid és a rendeleteket betartó gyáraknak is, de azért is fontos, hogy a miniszter rendeleteit mindenki tiszteletben tartsa, mert a rendeletek megszegői nem juthatnak előnyösebb helyzetbe a rendeleteket és a törvényeket tiszteletben tartó vállalatokkal szemben.

Ha a nagy textilgyárak egyesülete, valamint a középgyárak egyesületei az ellenőrzés ügyébe is hatalmi kérdést vinnének be,

ahogy azt, sajnos, minden kérdésben szokták, ki fog derülni, hogy igen rossz szolgálatot tesznek a textilgyáraknak, ha minden becsületes kezdeményezést elleneznek, ami a munkások szervezetei részéről történik.

Az iparügyi miniszternek a textiliparban a heti 48 órás munkaidőt elrendelő, valamint a legkisebb munkabéreket megállapító rendelkezésének betartása általános nemzetgazdasági érdek, ezért jogosan várjuk a miniszter sürgős intézkedését az ellenőrzés ügyében.

Példátlan eljárás az iparügyi miniszter rendeletével szemben ellenkező utasítást adni

A textilipari legkisebb munkabéreket megállapító bizottságok határozatait a *gyapjúiparban* 11045/1937., a *pamút- és selyemiparban* 13039/1937., a *jutaiparban* 13824/1937., a *kender- és leniparban* 13825/1937. számú rendeleteivel az iparügyi miniszter megerősítette. (Budapesti Közlöny 99. szám, 1937. május 2.) A rendeletek május 10-én léptek érvénybe. Ettől a naptól kezdődően, a fenti szakmai csoportokban a megállapított legkisebb munkabérek fizetése kötelező lett, úgy az óra-, valamint az akkordbérben dolgozó munkások részére. Mégis az történt, hogy egyes textilgyárak az akkordban dolgozó munkásoknak a megállapított munkabéreket nem fizették meg. Arra hivatkoztak, hogy az iparügyi minisztérium munkásügyi osztályának a hozzájárulásával a Textilgyárak Egyesületétől azt az írásbeli értesítést kapták, hogy a megállapított legkisebb munkabérek az akkordban dolgozó munkásokra nem vonatkoznak.

Példátlanul álló eset, amikor a miniszter rendeletét üzenetekkel és utasításokkal hatálytalanítják. A fenti szakmai csoportokban dolgozó munkásoknak ezt nem kell tudomásul venni, mert mindaddig, amíg a miniszter fenti számú rendeletei hatályban vannak, amíg a miniszter azokat másik rendeletével hatályon kívül nem helyezi, addig a rendeletek érvényben vannak. Azokat mindenkinél meg a textilgyáraknak is tiszteletben kell tartani. Ezért felhívjuk szaktársaink figyelmét, hogy amely textilgyárak a munkásokat megillető béreket nem fizették ki azt kötelesek atólag kifizetni. A munkások-

nak azt kérni kell, ha a gyárak megtagadnák a törvényesen megállapított munkabérek kifizetését, a fenti rendeletek számára való hivatkozással az illetékes hatóságoknál fel kell jelenteni őket.

Felszólítjuk a fenti négy szakmai csoportban dolgozó munkásokat, sürgősen jelentsék be írásban a Szövetségünk központi irodájának, hol és kiknek nem fizették ki az őket megillető munkabéreket. Egyidejűleg jelentsék fel őket az illetékes hatóságoknál.

Szaktársainknak ragaszkodni kell a megállapított munkabérek kifizetéséhez, ez általános szakmai érdek, ez érdeke a rendeleteket betartó gyáraknak is. Ne tűrjük a visszaéléseket!

A textilipari legkisebb munkabérek megállapításánál a különböző kategóriák csoportosításakor, sajnos, érzékeny károsodás érte az egyes csoportok munkásait, mert illetéktelen alacsony bérezésű kategóriákba kerültek, ilyenek a sodrók, felvetők, szövők stb. Most azt tapasztaljuk, hogy a legkisebb bért egyes textilgyárak, mint legmagasabb fizethető bért magyarázzák. Megtörtént, hogy a megállapított legkisebb bérnél magasabb bérezés mellett dolgozó munkások bérét leszállították. A gyáraknak ez az eljárása ellenkezik az 52.000/1935. K. M. számú rendelet szellemével. Megtörtént az is, hogy az önálló munkát végző, akkordban dolgozó 1½ éves szövönőt, mert 18 évnél fiatalabb volt, a 14–18 éves korú segítőmunkások csoportjában megállapított bér szerint akarták kifizetni, ami ellen szaktársunk jogosan tiltakozott, ami ellen minden szaktársunknak

tiltakozni kell. (A rendeletnek ezt a pontját csak a rendeletben felsorolt kisegítő munkát végző fiatalabb kisegítő munkásra szabad alkalmazni.) Az ilyen, a rendelet szellemével ellentétes visszléseket a szaktársaknak nem szabad tudomásul venni és megengedni. Az ilyen eseteket minden esetben írásban jelenteni kell a központi irodának. A szaktársak olvassák el figyelmesen ebben a szaklapban közölt 52.000/1935. K. M. számú rendeletnek 10., 11., 12., és 13. számú §-át. Amelyik munkáltató ezekben a §-okban felsorolt rendelkezéseket nem tartja be, az ellen feljelentést kell tenni. Városokban a polgármes-

teri hivataloknál, községekben a főszolgabírói hivataloknál. A följelentésekhez szükséges nyomtatványt a központi iroda bocsátja a szaktársak rendelkezésére. A legkisebb munkabérek körüli minden visszaélés 52.000/1935. számú rendelet 13. §-a alá eső kihágás.

A fenti számú rendeletek 1937 június 27-ig maradnak hatályban, mert az iparügyi miniszter úrnak 19.732/1937. ip. M. alatt folyó év június 20-án megjelent rendelete azokat hatályon kívül helyezte. (Budapesti Közlöny 1937. évi június 20. 138. szám.)

A m. kir. iparügyi miniszternek 500/1937. Ip. M. számú rendelete a textiliparban alkalmazottak munkaidejének szabályozása tárgyában

A 6660/1935. M. E. számú rendeletben kapott felhatalmazás alapján a textiliparban alkalmazottak munkaidejének szabályozása tárgyában az érdekelt miniszterekkel egyetértve a következőket rendelem:

1. §.

A jelen rendelet hatálya kiterjed — a második bekezdésben foglalt kivételeket nem tekintve — azokra az ipari üzemekre, amelyek állati, növényi vagy mesterséges anyagoknak fonási célokra előkészítésével, ilyen anyagokból fonalak gyártásával, fonalaknak kikészítésével, nemesítésével (csinozásával) és ezeknek vagy más (fém-, gumi-, papiros- stb.) fonalaknak feldolgozásával (cérnázásával, szövésével, hurkolásával, kötésével, szalag, paszomány, gépcsipke, gépihimzés és függönyszövet stb. gyártásával), szövetek stb. kikészítésével, továbbá vatta, viaszosvászon, nemez, kalaptomp és kalap gyártásával, valamint textilárubból használati tárgyak készítésével (konfekcionálással) foglalkoznak. Ennélfogva a képesítéshez kötött ipari üzemek közül a jelen rendelet hatálya alá esnek a gépi hurkoló, gombkötő és paszományos, kalapos, köteles és hálókészítő, nemez- és szövetsapkakészítő, női divatkalapkészítő, takács (kéziszővő) és gépiszővő és — a második bekezdés 3. pontjában említett korlátozással — a kelme- és fonálfestő ipari üzemek.

Nem terjed ki a jelen rendelet hatálya

1. a fém- és gumifonalakat, továbbá a műanyag- (pl celofán-) csikokat előállító üzemekre;
2. a kendert és a lent kikészítő (áztató, törő, tiloló) üzemekre;
3. a kelmefestő üzemekre, amennyiben azok kész használati tárgyakat (ruhát, függönnyt stb.), valamint hat méternél nem hosszabb kelmeket festenek;
4. a textilanyagokat konfekcionáló ipari üze-

mek közül a férfiszabó és fiúruhakészítő, a fűzőkészítő, a gubás és a szűrszabó, a mű- és aranyhimző, az azzurozó, a nőiszabó és leányruhakészítő és a paplanos ipari üzemekre;

5. azokra az ipari üzemekre, amelyek az első bekezdésben említett tevékenységek valamelyikével csupán munkaegyesítés jogán foglalkoznak;

6. az ipartörvény (1884: XVII. és 1922: XII. törvénycikk) rendelkezései alá nem eső üzemekre.

2. §.

A jelen rendelet hatálya alá eső üzemekben (1. §) alkalmazott ipari személyzet valóságos munkaideje — az alábbi kivételektől eltekintve — a munkaközi szünetek beszámítása nélkül huszonnégy óra alatt nyolc óránál, egy-egy héten negyvennyolc óránál hosszabb nem lehet.

Ha valamely üzemben a hétnek egy vagy több köznapján nyolc óránál rövidebb munkaidő van megállapítva, más köznapokon a munkaidőt legfeljebb kilenc órára, ha pedig egy köznapon szünet van megállapítva, más köznapokon a munkaidőt legfeljebb tíz órára lehet felemelni. A munkaidő azonban ezekben az esetekben sem lehet több heti negyvennyolc óránál.

Ha valamely üzemben vagy annak egy részében a hétnek egy vagy több köznapján, anélkül, hogy nyolc óránál rövidebb munkaidő lett volna megállapítva, a személyzet nyolc óránál rövidebb időn át végzett munkát, az elmaradt munkaórákat ugyanannak a hétnek más köznapján vagy köznapjain, avagy a következő hétnek valamelyik köznapján, illetőleg köznapjain nyolc óránál hosszabb munkával lehet pótolni. A felemelt munkaidő azonban ebben az esetben sem haladhat meg napi tíz órát.

3. §.

Műszaki okokból félbe nem szakítható és a 2. § első bekezdésében megállapított munkaidő alatt be nem fejezhető munkák folytatása céljából a munkaadó a munkaidőt legfeljebb napi tíz órára, következően heti legfeljebb hatvan órára felemlheti, tizenkét heti átlagban számítva azonban ebben az esetben sem lehet a heti munkaidő negyvennyolc óránál több.

Az első bekezdés alá esik a színnyomás, festés, kikészítés, fehérítés, erezés, impregnálás és az ezekkel a munkákkal kapcsolatos kiegészítőmunka — mint például a festőkonyhában végzett munka, a nyomóiparban alkalmazott gőzölés (színrögztés) és ebben, valamint a fehérítőiparban alkalmazott mosás —, továbbá a gyapjúmosás, anyazás és a gyapjúiparban, valamint a nyúlászorkalaptompiparban alkalmazott úgynevezett nedves eljárások, mint mosás, kallózás, festés, szárítás.

Az előző bekezdésben nem említett munka folytatása céljából a munkaidőt az első bekezdés alapján csak akkor szabad felemleni, ha az elsőfokú iparhatóság az iparfelügyelő és az érdekeltség meghallgatása után megállapítja, hogy ennek feltételei megvannak.

4. §.

A 2., a 3. és a 6. § szerint megengedett munkaidőn túl, naponta legfeljebb további egy órán át szabad foglalkoztatni a személyzetnek azt a részét, a munka megkezdése előtt vagy befejezése után az előkészítési, karbantartási és tisztogatási munkát végzi, vagy pedig olyan munkát végez, amelynek elvégzésétől függ a munkának a következő munkanapon akadálytalan megkezdése (világító, felvonóművek, gépek és egyéb üzemi berendezések és munkaeszközök előkészítésére és tisztítására, nyersanyagok előkészítésére, illetőleg elrakására, valamint a helyiségek tisztítására irányuló és más eféle munkák).

Az erőgépek és kazánok, szivattyúk, szellőztető- és fűtőberendezések, valamint hajtóerő-átvitel (transzmissziók) kezelését végző személyzet rendes munkaideje indokolt esetben napi tíz óráig terjedhet, amely időtartamot elkerülhetetlen szükség esetében két órával meg lehet hosszabbítani.

A munkaidőnek az előző két bekezdésben alapuló meghosszabbítása alatt a személyzetet nem szabad termelő munkával foglalkoztatni.

A termelő munkát végző személyzet a munkaidőnek az első bekezdésben alapuló meghosszabbítása alatt csak géptisztítást és karbantartást, avagy szakismeretet igénylő olyan munkát végezhet, amelynek elvégzésétől függ a munkának a következő munkanapon akadálytalan megkezdése.

Azt, aki tizennyolcadik életévét még nem töltötte be, továbbá a női alkalmazottakat — utóbbiakat heti egyórát géptisztítás kivételével — az első és a második bekezdés alapján a 2., a 3. és a 6. § szerint megengedett munkaidőn túl nem szabad foglalkoztatni.

A 2., a 3. és a 6. § szerint megengedett munkaidőn túl naponta legfeljebb további egy órán át szabad foglalkoztatni a munkafelügyelettel megbízott személyeket is. E rendelkezés alkalmazása szempontjából nem munkafelügyelettel megbízott személy az, aki ugyanolyan munkát végez, mint a felügyeletére bízott munkavállalók.

5. §.

A munkaadó a munkaidőt az elkerülhetetlenül szükséges mértékben meghosszabbíthatja:

1. erőhatalom, elemi csapás vagy baleset elhárítása érdekében;

2. nyersanyagok, egész- vagy félgymártmányok romlásától megóvása érdekében;

3. üzemi gépnek és berendezésnek sürgősen szükséges javítása vagy átalakítása érdekében, feltéve, hogy olyan munkáról van szó, amelyet a 2. § értelmében megállapított munkaidőn belül kisegítő munkaerők alkalmazásával sem lehet elvégezni.

A munkaidőnek az első bekezdés 1. és 2. pontján alapuló meghosszabbítását a munkaadó a munkaidő meghosszabbításának kezdő időpontjától számított huszonegy óra alatt köteles az elsőfokú iparhatóságnak bejelenteni. A bejelentésben a munkaidő meghosszabbítását indokolni kell. A bejelentés ajánlott levélben postára adását a bejelentés megtételének kell tekinteni.

6. §.

A munkaadó egy-egy munkavállalóját, egyes munkavállaló csoportokat vagy egész személyzetét naponként legfeljebb tíz órán át foglalkoztathatja, ha az illető üzemben rendkívüli munkatorlódás áll be és a felhalmozódott munka elvégzésére a napi munkaidő meghosszabbítása mulhatatlanul szükséges. Ezen az alapon azonban ugyanazt a munkavállalót egy naptári évben legfeljebb harminc napon át szabad napi nyolc órán túl foglalkoztatni.

A munkaadó köteles a munkaidőnek az első bekezdésben, valamint az 5. § első bekezdésének 3. pontján alapuló meghosszabbításait az e célból nyitott „ellenőrzőkönyv”-be (ellenőrzőlapokra) a meghosszabbítás tartamának, okának és — ha nem az egész személyzetet foglalkoztatta a túlmunkával — a foglalkoztatott munkavállaló nevének feltüntetésével naponta bejegyezni.

Az iparügyi miniszter a munkaadó kérelmére az érdekeltség meghallgatása után az első bekezdésben említett túlmunka végzésére legfeljebb további kilencven napot engedélyezhet.

Az előző bekezdés alapján előterjesztett kérelmet a munkaadó, amennyiben gyárszerű iparüzésről (78.000/1923. K. M. számú rendelet 4. §. második bekezdés) vagy képesítéshez nem kötött ipar üzéséről van szó, közvetlenül a kereskedelmi és iparkamaránál, egyébként az ipartestületnél is benyújthatja. A kereskedelmi és iparkamara, illetőleg az ipartestület köteles a kérelmet véleményével együtt negyvennyolc óra alatt az iparügyi miniszterhez felterjeszteni.

A harmadik bekezdés alapján hozott határozatot az érdekeltséggel, az elsőfokú iparhatósággal és a m. kir. rendőrség működése területén az iparüzem telepe szerint illetékes m. kir. rendőrkapitánysággal (rendőri kirendeltséggel), Budapesten a m. kir. rendőrség kerületi kapitányságával is közölni kell.

7. §.

Túlmunkának kell tekinteni — a 2. § harmadik bekezdése és a 4. § alapján végzett munka kivételével — a heti negyvennyolc órán túl, továbbá a 4. § második bekezdése alapján a heti hatvan órán túl végzett munkát.

A túlmunkát a munkaadó a rendes munkaidőre megállapított munkabérenél legalább 25%-kal magasabban köteles díjazni.

Darabbernél és akkordbernél a munkavállaló előző heti (esetleg kétheti vagy egyhónapi) keresetének egy munkaorára eső átlagát kell órabérnek tekinteni.

8. §.

A munkavállalóknak munka közben pihenésre és étkezésre megfelelő időt kell engedni. Ha a munkaidő nyolc óránál hosszabb, de kilenc órát meg nem halad, legalább félórai, kilenc óránál hosszabb, de tíz órát meg nem haladó munkaidő esetében legalább egyórai munkaközi szünetet kell adni.

Ha a napi munkaidő tíz óránál hosszabb, legalább másfélórai munkaközi szünetet kell adni.

Az első és második bekezdés alkalmazása szempontjából a munkaidőnek a 4. § első és utolsó bekezdésén alapuló meghosszabbítását figyelmen kívül kell hagyni.

Munkaközi szünetnek csupán olyan munkamegszakítást lehet tekinteni, amely legalább negyedórát tart.

9. §.

Ha az üzem természete megengedi, a munkaközi szüneteket az üzem azonos munkát végző valamennyi munkavállalójának, osztályok szerint alakuló tagozódás esetében az egyes osztályok azonos munkát végző munkavállalóinak egyidőben kell megadni.

Ha az üzemi viszonyok lehetővé teszik, a munkavállaló a legalább félórai munkaközi szünet tartama alatt az üzemi helyiséget (telepet) elhagyhatja.

10. §.

A munkaidőnek és a munkaközi szüneteknek kezdetét és végét (az egyes munkáscsoportok munkaidejét külön feltüntetve), a munkaidő meghosszabbítása esetében — az 5. § első bekezdésének 1. és 3. pontjában említett esetek kivételével — a meghosszabbított munkaidő kezdetét és végét, a meghosszabbítás okát, a 6. § harmadik bekezdése esetében a hatóság engedélyére hivatkozással, az üzemben hirdetmény útján olyan helyen kell közzétenni, amelyhez minden egyes munkavállaló könnyen hozzáférhet.

11. §.

Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és az 1928: X. törvényi rendelkezései értelmében pénzbüntetéssel büntetendő a munkaidő:

1. ha munkavállalóját a 2., a 3., a 4., illetőleg a 6. § szerint megengedettnél hosszabb időn át foglalkoztatja;

2. ha az 5. § esetében a munkaidő meghosszabbítását az elsőfokú iparhatóságnak az 5. § második bekezdésében megszabott határidő alatt nem jelenti be;

3. ha a 6. § rendelkezései ellenére a munkaidő meghosszabbításokat az ellenőrzőkönyvbe (ellenőrzőlapokra) egyáltalán nem, vagy hiányosan jegyzi be;

4. ha a túlmunkát a 7. § rendelkezései ellenére nem díjazza a rendes munkabért legalább 25%-kal meghaladó munkabérrel;

5. ha a 8. § rendelkezései ellenére a munkavállalónak munka közben pihenésre és étkezésre megfelelő időt, illetőleg munkaközi szü-

netet nem enged, vagy a 8. §-ban megállapított munkaközi szünetnél rövidebbet enged;

6. ha a 10. § rendelkezései ellenére üzemében a munkaidőnek és a munkaközi szüneteknek kezdetét és végét szabályszerűen közzé nem teszi;

7. ha a munkavállalóját elbocsátja vagy elbocsátással fenyegeti azért, mert az nem hajlandó a jelen rendelet szerint megengedettnél hosszabb munkaidőn át dolgozni, vagy a jelen rendeletben megállapítottnál rövidebb munkaközi szünetet elfogadni.

Az előbbi bekezdés alá eső kihágás büntetése tizenöt napig terjedhet elzárás, ha azt olyan személy követte el, aki ilyen kihágás miatt már meg volt büntetve és büntetésének kiállása óta két év még nem telt el.

Az 1., a 3., a 4., az 5. és a 7. pont alá eső cselekmény az általa érintett minden egyes munkavállaló tekintetében külön kihágás.

A kihágások miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak mint rendőri büntetőbírósnak hatáskörébe tartozik. Az 1929: XXX. tc. 59. § (1) bekezdése 3. pontjában meghatározott rendelkezés alkalmazása szempontjából az iparügyi minisztert kell szakminiszternek tekinteni.

12. §.

A jelen rendelet rendelkezései vonatkoznak azokra a munkavállalókra, akik a rendelet hatálya alá eső (1. §), akár gyárszerű, akár kézműves jellegű ipari üzem részére ipari munkát végeznek, és pedig abban az esetben is, ha munkaegyesítés jogán más ipar körébe vágó munkát végeznek.

Az iparos ipari munkával foglalkoztatott családtagjai az alkalmazottakkal egy tekintet alá esnek.

Nem vonatkoznak azonban a jelen rendelet rendelkezései a vállalat irodái alkalmazottaira, üzemvezetőire, művezetőire, továbbá a kapusokra, örökre, tűzoltókra, kocsisokra és kocsikísérőkre, valamint az üzemi helyiségek és berendezések felügyeletére vagy őrzésére hivatott alkalmazottakra.

Abban a kérdésben, hogy valamely üzem vagy valamely alkalmazott a jelen rendelet hatálya alá esik-e, vagy nem, az iparhatóság határoz, és pedig ha gyárszerű iparüzésről van szó, az illetékes kerületi iparfelügyelő és a kereskedelmi és iparkamara, egyéb esetben az illetékes ipartestület meghallgatása és szükség esetén helyszíni szemle után.

13. §.

A jelen rendelet hatálybalépésének napját külön rendelet állapítja meg.

Budapest, 1937. évi január hó 9-én.

Bornemisza Géza s. k.,
m. kir. iparügyi miniszter.

OLVASD A NÉPSZAVÁT ÉS

SZEREZZ ÚJ ELŐFIZETŐKET!

A m. kir. iparügyi miniszternek 12.200/1937. Ip. M. számú rendelete a textiliparban alkalmazottak munkaidejének szabályozásáról szóló 500/1937. Ip. M. számú rendelet hatálybalépése tárgyában

A textiliparban alkalmazottak munkaidejének szabályozása tárgyában folyó évi január hó 9-én 500/1937. Ip. M. szám alatt kiadott rendelet hatálybalépésének napjára az érdekelt miniszterekkel egyetértve — az alábbi kivétellel — 1937. évi május hó 10-ét állapítom meg.

Az említett rendelet 3. §-a első bekezdésének az a rendelkezése, amely szerint a műszaki

okokból félbe nem szakítható munkák folytatása céljából sem lehet a heti munkaidő, tizenkét órát átlagban számítva, negyvennyolc óránál több, 1937. évi november hó 15-én lép hatályba.

Budapest, 1937. évi április hó 23-án.

Bornemisza Géza s. k.,
m. kir. iparügyi miniszter.

A m. kir. kereskedelemügyi miniszter 52.000/1935 K. M. számú

rendelete

a legkisebb munkabéreknek egyes iparágakban megállapítására hivatott munkabérmegállapító bizottságok felállítása és működése tárgyában

A m. kir. minisztérium 6660/1935. M. E. számú rendeletében kapott felhatalmazás alapján a legkisebb munkabéreknek egyes iparágakban való megállapítására hivatott munkabérmegállapító bizottságok felállítása és működése tárgyában az érdekelt miniszterekkel egyetértve, a következőket rendelem.

1. §.

Azokra az iparágakra vonatkozóan, amelyekben a munkabérek bárminő okból rendkívül alacsonyak, a munkavállalóknak fizetendő legkisebb munkabérek hivatalos megállapításának van helye.

A legkisebb munkabéreket meg lehet állapítani egyes iparágak egész körére vagy csak egyes részeikre, mégpedig az ország egész területére vagy annak csak meghatározott részeire, esetleg csak egyes városokra, illetőleg községekre terjedő hatállyal.

Azt, hogy a legkisebb munkabéreket mely iparágakra, illetőleg az egyes iparágak minő részeire és esetleg minő területi hatállyal kell megállapítani, az érdekeltségek meghallgatása után a kereskedelemügyi miniszter határozza meg.

A legkisebb munkabérek megállapítására hivatott bizottságokat feladatkörük megjelölésével a kereskedelemügyi miniszter állítja fel.

2. §.

A munkabérmegállapító bizottságok mind egyike legalább hat tagból és ugyanannyi póttagból áll. A tagokat és póttagokat a kereskedelemügyi miniszter nevezi ki, éspedig vagy esetről-esetre, vagy meghatározott időre szóló hatállyal.

A bizottsági tagok és póttagok egyharmadát az illető iparághoz, esetleg iparágakhoz tartozó munkaadói érdekeltség meghallgatásával, a munkaadók képviselőiből, egyharmadát az illető iparághoz, esetleg iparágakhoz tartozó munkavállalói érdekeltség meghallgatásával, a

munkavállalók képviselőiből és egyharmadát azok közül kell kinevezni, akik sem a munkaadók, sem a munkavállalók csoportjába nem tartoznak.

3. §.

A munkabérmegállapító bizottság elnökét és alelnökét a kereskedelemügyi miniszter a bizottságnak azok közül kinevezi, akik sem a munkaadók, sem a munkavállalók csoportjába nem tartoznak.

A jegyzői teendőket a kereskedelemügyi miniszter által kijelölt jegyző látja el.

Azokat a bizottsági tagokat és póttagokat, akik a bizottságban a munkaadók, illetőleg a munkavállalók képviselőiben foglalnak helyet, a kereskedelemügyi miniszter tisztségük alól megbízatásuk tartamának letelte előtt is felmenti, mihelyt munkaadói, illetőleg munkavállalói minőségük megszűnt. Ugyancsak felmenti tisztségük alól azokat a bizottsági tagokat és póttagokat is, akik köteleességeiknek felszólítás után sem tesznek eleget. A megüresedett helyre a kereskedelemügyi miniszter a bizottság megbízatásának tartamára a 2. § rendelkezéseinek alkalmazásával új tagot, illetőleg póttagot nevez ki.

4. §.

A munkabérmegállapító bizottság tagjait (póttagjait) a bizottság elnöke hívja meg ülésre. Az elnök állapítja meg a bizottság tanácskozásainak helyét, idejét és vezeti a bizottság tanácskozásait. Az elnököt akadályoztatása esetén az alelnök helyettesíti. Az olyan ülésen, amelyet az elnök vezet, az alelnök mint a bizottság tagja vesz részt.

Ha valamelyik tag (póttag) az ülésen nem jelenhetik meg, erről az elnököt a meghívás kézhezvétele után azonnal értesíteni köteles, az elnök a tag helyettesítésére a megfelelő csoportból póttagot hív be.

A bizottság a megjelent tagok (póttagok) számára való tekintet nélkül határozatképes,

határozatait szótöbbséggel hozza. Az elnök utoljára szavaz. Szavazategyenlőség esetén az a javaslat válik határozattá, amelyhez az elnök szavazatával hozzájárul.

5. §.

A munkabérmegállapító bizottság a kereskedelemügyi miniszter felhívására, az általa az 1. § harmadik bekezdése szerint megjelölt iparág, illetőleg ennek meghatározott része tekintetében és a megjelölt területre kiterjedően végzi feladatát.

A munkabérmegállapító bizottság a hozzá utalt ügyekben a közvetlenség alapján tárgyal, ülései nem nyilvánosak, azokon csak az elnök, illetőleg az alelnök elnökölhet és a bizottság tagjain és jegyzőjén felül csak a meghívottak vehetnek részt. Az érdekeltek meghívása iránt az elnök (alelnök) rendelkezik. Ha valamelyik meghívott fél nem jelenik meg és elmaradását ki nem menti, a bizottság jelenléte nélkül is határozhat.

A bizottság megvizsgálja, hogy a fizetett munkabérek a hasonló munkákért, esetleg kolektív munkaszerződés alapján más iparokban fizetett munkabérekhez, avagy a béreknek az illető városban vagy községben észlelhető általános színvonalához, az elsőrendű életszükségleti cikkek árához, általában a helyi életviszonyokhoz képest nem aránytalanul alacsonyak-e. Ebből a célból az érdekelt munkaadókat és munkavállalókat, illetőleg az érdekképviseleteket meghallgathatja, tőlük a szükséges adatokat bekívánhatja, az előterjesztett adatoknál helyességét megvizsgálhatja és szükség esetén szakértőket hallgathat meg.

6. §.

Amennyiben a munkabérmegállapító bizottság azt az álláspontot foglalja el, hogy a kereskedelemügyi miniszter által megjelölt iparágban, illetőleg ennek megjelölt részében, esetleg meghatározott területen belül a fizetett munkabérek rendkívül alacsonyak, határozattal megállapítja azokat a legkisebb munkabérek, amelyeknél alacsonyabbakat fizetni nem szabad.

A legkisebb munkabérek megállapításánál figyelemmel kell lenni az 5. § harmadik bekezdésében említett körülményeken felül az illető iparág gazdasági helyzetére is.

7. §.

A munkabérmegállapító bizottság határozatát a bizottság elnöke az érdekelt munkaadókkal és munkavállalókkal érdekeltségeik útján, vagy más alkalmas módon közli. A határozat ellen a bizottság munkaadó, illetőleg munkavállaló tagjai, valamint az érdekelt munkaadók, illetőleg munkavállalók a határozat közlésétől számított nyolc nap alatt felszólalással élhetnek. A felszólalást a kereskedelemügyi miniszterhez intézve, a bizottság elnökénél kell benyújtani, vagy az elnök címére ajánlott levélben postára adni.

8. §.

A munkabérmegállapító bizottság elnöke a felszólalásra nyitva álló határidő elteltével a bizottság határozatát az esetleg beadott felszólalásokkal együtt megerősítés végett a kereskedelemügyi miniszter elé terjeszteni köteles. A kereskedelemügyi miniszter az eléje terjesztett határozatot vagy megerősíti, vagy a megerősítést megtagadja, vagy az ügyet újabb tár-

gyalás és határozathozatal végett a bizottsághoz visszaküldi. Az utóbbi esetben a bizottság újból tárgyalás alá veszi a kérdést és ha fenntartja korábban hozott határozatát, azt a kereskedelemügyi miniszter elé terjeszti. Ha a bizottság új határozatot hoz, annak az érdekeltekkel közlése és az érdekelteknek felszólalásai tekintetében a 7. § rendelkezései irányadók. Az új határozatot, az esetleg beadott felszólalásokkal együtt, a kereskedelemügyi miniszter elé kell terjeszteni.

A bizottságnak megerősített határozatát a kereskedelemügyi miniszter a Budapesti Közlönyben haladéktalanul közzéteszi és erről a bizottságot értesíti. A közzétett határozat a közzétételt követő nyolcadik napon lép hatályba.

9. §.

A munkabérmegállapító bizottságnak a 8. § értelmében közzétett határozatával megállapított legkisebb munkabérek a határozatban megjelölt keretben az összes munkaadókra kötelező hatályúak abban az értelemben, hogy munkavállalóknak a megállapítottnál csekélyebb munkabért nem fizethetnek. A megállapított legkisebb munkabérek a határozat hatályának tartama alatt az érdekelt munkaadók és munkavállalók sem egyéni megállapodással, munkaszabályszerződéssel le nem szállíthatják.

A közzétett határozat, ha nem meghatározott időre szól, mindaddig hatályban marad

1. amíg a munkabérmegállapító bizottság a kereskedelemügyi miniszter felhívására újabb határozatot nem hoz és ez a határozat a kereskedelemügyi miniszter megerősítése és a Budapesti Közlönyben való közzététel után hatályba nem lép, illetőleg

2. amíg a kereskedelemügyi miniszter a munkabérmegállapító bizottság meghallgatása után a határozatot hatályon kívül nem helyezi. A határozat hatályon kívül helyezésére vonatkozó rendelkezését a kereskedelemügyi miniszter a Budapesti Közlönyben közzéteszi.

10. §.

Azok a munkaadók, akiknek a vállalatára a megállapított munkabérek érvényesek, kötelesek a hatályban lévő legkisebb munkabérek feltüntető hirdetményt a munkavállalók által könnyen hozzáférhető helyen, olvashatóan mindazokban a munkahelyiségekben kifüggeszteni, amelyekben a legkisebb munkabérek hatálya alá eső munkavállalókat foglalkoztatnak vagy részükre a munkahelyiségeken kívül végzendő munkát kiadnak, illetőleg ahol a kiadott munkát elvégzése után átveszik és az érte járó bért kifizetik. A hirdetményre rá kell vezetni a közzétételnek és a hatálybalépésnek napját, valamint a munkaadó aláírását.

11. §.

Ha a munkaadó a megállapított legkisebb munkabérből bármely címen valamit levon, köteles a munkabér esedékessége alkalmából a munkavállalónak írásbeli elszámolást adni és abban a megállapított és megszolgált munkabér mellett a levonást és a levonás jogcímét részletesen feltüntetni.

Hivatalosan megállapított legkisebb munkabérek:

A m. kir. iparügyi miniszter 19.732/1937. Ip. M. szám alatt megerősítette a textiliparban az ország egész területén fizetendő legkisebb munkabérek megállapítására hivatott bizottság alábbi határozatát:

I. Gyapjúipar

A gyapjúiparban (ideértve a gyapjúfonást, kártolt és fésűsfonást, gyapjúfonalak cernázását és kikészítését, gyapjuszövet, gyapjuszövetek kikészítését, ruhaszövetek, gyapjútakarók, szőnyegek és pokrócok gyártását, kalap-tompgyártást, nemezgyártást) az ország négy területi csoportra oszlik:

I. területi csoport: Budapest székesfőváros és a budai Lánchídfőnél lévő zérus kilométertől légvonalban számított 30 kilométeres kör-

területbe eső megyei városok és községek.

II. területi csoport: Győr és Sopron törvényhatósági jogú szabad királyi városok.

III. területi csoport: az ország területén lévő többi törvényhatósági jogú és az összes megyei városok.

IV. területi csoport: az ország területén lévő nagy- és kisközségek.

A fizetendő legkisebb munkabérek a következők:

	I.	II.	III.	IV.
	területi csoportban órabér fillérekben			
I. Tanuló (férfi és nő):				
a) az első hat héten	15	13	12	11
b) hat héten túl, a hatodik hónap végéig	25	22	20	19
II. Betanított munkás:				
1. A gyapjúfonást és szövést előkészítő munkálatokban foglalkoztatott férfi és női munkások:				
a) gyapjúosztályozó és rongyválogató gyapjúmosó, égető (karbonizáló), gyapjú- és rongytépő, poroló, gyapjuszárító, szelfaktor-kisegítő és kötöző, nyúlbor-előkészítő	35	31	29	26
b) előfonógépen dolgozó munkás	35	31	29	26
c) farkasoló, kártoló, nyúlászó, fuvató és rétegező (facholó)	40	36	33	30
d) lánc- és vetülékcsévész, gombolyító (matringoló), kettőző (duplázó), cernázó, fölvető-kisegítő adogató (fűző-adogató) kártyakészítő (kártyafűző), szerszámkészítő	35	31	29	26
2. A fonóban és szövődében foglalkoztatott férfi- és női munkások:				
a) fonó	50	45	40	37
b) gépi és kézfölvető, fűző, sodró, szövő, kivarró	40	36	33	30
c) kéziszővők:				
1. kézisévélő	25	22	21	19
2. kéziszővő, aki 80 cm-es, vagy ennél keskenyebb bordaszélességű síma szövőszéken dolgozik	36	32	30	27
3. kéziszővő, aki 80 cm-nél szélesebb bordaszélességű síma szövőszéken dolgozik	40	36	33	30
4. kéziszővő, aki nyüstös szövőszéken dolgozik és munkakönyvével két évnél kevesebb gyakorlatot igazol	40	36	33	30
5. kéziszővő, aki nyüstös szövőszéken dolgozik és munkakönyvével két évnél több gyakorlatot igazol	45	40	37	34
6. kéziszővő, aki jacquard- és damaszt-szövőszéken dolgozik és munkakönyvével egy évnél több gyakorlatot igazol	50	45	41	37
7. kéziszővő, aki jacquard- és damaszt-szövőgépen dolgozik, ha ezeken a gépeken két évnél több igazolt gyakorlata van	60	54	49	45
8. kéziszővő, aki minta után önállóan dolgozik	70	63	57	52
3. Kikészítés:				
a) festő és nyomó férfi	40	36	33	30
b) festő és nyomó nő	30	27	26	22
c) nedves csinózó (appretúra) férfi	40	36	33	30
d) nedves csinózó (appretúra) nő	30	27	26	22
e) száraz csinózó (appretúra) férfi	40	36	33	30
f) száraz csinózó (appretúra) nő	30	27	26	22
g) tompnemezelő és tompfelhúzó férfi	40	36	33	30
h) tompnemezelő és tompfelhúzó nő	30	27	26	22
i) tompformázó férfi	55	49	45	41
III. Gyári napszamosok, segédmunkások:				
a) férfi	35	31	29	26
b) nő	30	27	26	22
c) 14—18 éves fiatalok munkások (férfi és nő), ha a betanított munkások mellett az alább példaszerűen említett munkanemekben <i>kisegítő</i> munkát végeznek; ilyen munkanemek: csévehordó, hüvelyválogató, szőnyegiparban tüzdélő, kifutó stb.	25	22	20	19

II. Pamut- és selyemipar

A pamut- és selyemiparban (ideértve a pamutfonást, pamutműselyem-, félselyem- és selyemszövést, festést, fehéritést); kiskereskedelem számára kiserelt pamutfonalak és pamut-cérnák gyártását; ide nem értve azonban a selyemfonást és a selyemfonalak cérnázását, továbbá a műselyem gyártását és cérnázását); az ország négy területi csoportra oszlik:

I. területi csoport: Budapest székesfőváros és a budai Lánchíd-főnél lévő zérus kilométer-től légvonalban számított 30 kilométeres kör-

területbe eső megyei városok és községek.

II. területi csoport: Győr és Sopron törvényhatósági jogú szabad királyi városok.

III. területi csoport: az ország területén lévő többi törvényhatósági jogú és az összes megyei városok.

IV. területi csoport: az ország területén lévő nagy- és kisközségek.

A fizetendő legkisebb munkabérek a következők:

	I.	II.	III.	IV.
	területi csoportban órabér fillérekben			
a) az első hat héten	15	14	12	11
b) hat héten túl, a hatodik hónap végéig	25	23	21	19

I. Tanuló (férfi és nő):

II. Betanított munkás:

1. a fonást és szövést előkészítő munkálatokban foglalkoztatott férfi- és női munkások:

a) tisztító, nyújtó, fésülő, motollázó, orsózó, kártyafűző, szerszám-előkészítő, fűzőadogató és fölvető kisegítő	35	31	29	26
b) kártoló	40	36	33	30
c) lánc- és vetülekesévlő	35	31	29	26
d) befűző, sodró, gépi- és kézi-fölvető, fejtő	40	36	33	30
e) erező, kártoló-köszörűs	50	45	41	38

2. a fonóban és szövődében foglalkoztatott férfi- és női munkások:

a) flyer kisegítő, cérnázó	35	31	29	26
b) gyűrősfonó	38	34	31	28
c) flyer	45	40	37	34
d) selfactor sodró (kötöző)	43	39	35	32
e) selfactor fonó (gépkezelő)	50	45	41	38
f) szövő	40	36	33	30

g) kéziszővők:

1. kézisévlő	25	22	21	19
2. kéziszővő, aki 80 cm-es vagy ennél keskenyebb bordaszélességű síma szövészekén dolgozik	36	32	30	27
3. kéziszővő, aki 80 cm-nél szélesebb bordaszélességű síma szövészekén dolgozik	40	36	33	30
4. kéziszővő, aki nyüstös szövészekén dolgozik és munkakönyvével két évnél kevesebb gyakorlatot igazol	40	36	33	30
5. kéziszővő, aki nyüstös szövészekén dolgozik és munkakönyvével két évnél több gyakorlatot igazol	45	40	37	34
6. kéziszővő, aki jacquard- és damaszt-szővészekén dolgozik és munkakönyvével 1 évnél több gyakorlatot igazol	50	45	41	37
7. kéziszővő, aki jacquard- és damaszt-szővőgépen dolgozik, ha ezeken a gépeken 2 évnél több gyakorlatot igazol	60	54	49	45
8. kéziszővő, aki minta után önállóan dolgozik	70	63	57	52

3. Kikészítési munkálatokban foglalkoztatott férfi- és női munkások:

a) kikészítő, festő, fehéritő, árutisztító férfimunkás	40	36	33	30
b) kikészítő, festő, fehéritő, árutisztító női munkás	30	27	25	22

III. Gyári napszamos, segédmunkás:

a) férfi	35	32	29	27
b) nő	30	27	25	22
c) 14-18 éves fiatalok munkások (férfi és nő), ha a betanított munkások mellett az alább példaszerűen említett munkanemekben <i>kisegítő</i> munkát végeznek; ilyen munkanemek: csévehordó, hüvelyválogató, feltűző, csévetisztító, kifutó, tisztító és leszedő fonóban	25	22	21	19

III. Jutaipar

A jutaiparban (ideértve a jutafonást, szövést és az ilyen szövetek konfekcióját), az ország három területi csoportra oszlik:

I. területi csoport: Budapest székesfőváros és a budai Lánchíd-főnél levő zérus kilométertől légvonalban számított 30 kilométeres körterületbe eső megyei városok és községek.

II. területi csoport: az ország területén lévő törvényhatósági jogú és megyei városok.

III. területi csoport: az ország területén lévő nagy- és kisközségek.

A fizetendő legkisebb munkabérek a következők:

	I.	II.	III.
	területi csoportban órabér fillérekben		
I. Tanuló (férfi és nő):			
a) az első hat héten — — — — —	15	12	11
b) hat héten túl, a hatodik hónap végéig — — — — —	22	18	17

II. Kezdő és kisegítő munkás:

1. leszedő a fonódában és a varrodában, befűző — — — — —	25	21	19
2. kártolófiú, nyújtólány — — — — —	26	21	20
3. kisegítő fonónő, szövettisztító nő — — — — —	28	23	21

III. Betanított munkás:

1. Az előkészítőben dolgozó munkások: jutasztályozónő, pácolónő, kártolónő, előfonatberakónő, orsózőnő, cernázőnő, motollálónő, gombclyitónő — — — — —	32	26	24
2. A fonóban és szövőben dolgozó munkások: előfonó, fonónő, irező, kisegítőnő, szövőnő, varrónő — — — — —	35	29	26
3. A kikészítőben dolgozó munkások:			
a) irező, appretúra gépvezető, simító (fényesítő, polírozó) — — —	45	37	34
b) appretúra segédmunkás, jutasztályozó — — — — —	36	30	27

IV. Gyári segédmunkás (napszámos):

Üzemi segédmunkások (olajozó, szalagvarró, hengerberakó, fonal- és csévehordó, fonalsomagoló) és napszámosok:

a) férfi — — — — —	35	29	26
b) nő — — — — —	30	25	22

IV. Kender- és lenipar

A kender- és leniparban (ideértve a kender- és lenfonást, fehéritést; kender- és lenszövést, ilyen szövetek kikészítését; a kiskereskedelem számára kiserelt kender- és lenfonalak, továbbá kender- és lencernák gyártását) az ország négy területi csoportra oszlik:

I. területi csoport: Budapest székesfőváros és a budai Lánchíd-főnél lévő zérus kilométertől légvonalban számított 30 kilométeres körterületbe eső megyei városok és községek.

II. területi csoport: Győr és Sopron törvényhatósági jogú szabad királyi városok.

III. területi csoport: az ország területén lévő többi törvényhatósági jogú és az összes megyei városok.

IV. területi csoport: az ország területén lévő nagy- és kisközségek.

A fizetendő legkisebb munkabérek a következők:

	I.	II.	III.	IV.
	területi csoportban órabér fillérekben			
I. Tanuló (férfi és nő):				
a) az első hat héten — — — — —	15	14	12	11
b) hat héten túl, a hatodik hónap végéig — — — — —	22	20	18	17

II. Kezdő, illetve kisegítő munkások:

ilyenek: felrakó, leszedő, csévehordó, kifutó, kerékhajtó — — — —	25	21	21	19
---	----	----	----	----

III. Betanított munkás:

a) a fonást és szövést előkészítő munkálatokban foglalkoztatott munkások;

	I.	II.	III.	IV.
	területi csoportban óraber fillérekben			
1. gépi gerebenező, osztályozó, kóctépő, nyújtó, kártoló, csévéelő, matringoló, befűző, orsózó, gombolyító, cernázó, fejtő, árutisz- tító, fölvető-kisegítő —————	32	29	26	24
2. kézi gerebenező, munkakönyvvel igazolt két évig terjedő gya- korlattal —————	40	36	33	30
munkakönyvvel igazolt két éves gyakorlaton felül —————	45	40	37	34
<i>b) a fonásnál foglalkoztatott munkások:</i>				
előfonó, száraz- és vizesfonó —————	35	31	29	26
<i>c) a szövésnél foglalkoztatott munkások:</i>				
1. síma szövő (revolveres és nyüstös gépen is) —————	35	31	29	26
2. szövő jacquard-gépen, továbbá ponyva-, heveder-, szőnyeg- és tömlőszövő, felvető —————	40	36	33	30
3. kéziszővők:				
1. kézicsévéelő —————	25	22	21	19
2. kéziszővő, aki 80 cm-es vagy annál keskenyebb bordaszéles- ségű síma szövőszéken dolgozik —————	36	32	30	27
3. kéziszővő, aki 80 cm-nél szélesebb bordaszélességű síma szövő- széken dolgozik —————	40	36	33	30
4. kéziszővő, aki nyüstös szövőszéken dolgozik és munkakönyvé- vel két évnél kevesebb gyakorlatot igazol —————	40	36	33	30
5. kéziszővő, aki nyüstös szövőszéken dolgozik és munkakönyvé- vel két évnél több gyakorlatot igazol —————	45	40	37	34
6. kéziszővő, aki jacquard- és damaszt-szövőszéken dolgozik, ha ezeken a gépeken egy évnél kevesebb gyakorlata van —————	50	45	41	37
7. kéziszővő, aki jacquard- és damaszt-szövőgépen dolgozik, ha ezeken a gépeken egy évnél több igazolt gyakorlata van —————	60	54	49	45
8. kéziszővő, aki minta után önállóan dolgozik —————	70	63	57	52
<i>d) fonal- és szövetkészítésnél foglalkoztatott munkások:</i>				
fehérítő, festő, mángorló, kalanderező, impregnáló, simító, adjusztáló, kivarró:				
férfimunkás —————	40	36	33	30
nőmunkás —————	30	27	25	22
<i>e) gépi kötélverő —————</i>	40	36	33	30

IV. Gyári segédmunkás (napszámos):

a) férfi —————	35	31	29	26
b) nő —————	80	27	25	22

V. Gombkötő-, szalag-, paszományipar

A gombkötő-, szalag-, paszomány-, csipke-,
hímzés- és függönyszövetgyártó iparban az
ország területe három területi csoportra osz-
lik:

I. területi csoport: Budapest székesfőváros
és a budai Lánchíd-főnél lévő zérus kilométer-
től légvonalban számított 30 kilométeres kör-

területbe eső megyei városok és községek.

II. területi csoport: az ország területén lévő
törvényhatósági jogú és megyei városok.

III. területi csoport: az ország területén lévő
nagy- és kisközségek.

A fizetendő legkisebb munkabérek a követ-
kezők:

	I.	II.	III.
	területi csoportban óraber fillérekben		
<i>I. Tanuló (férfi és nő):</i>			
a) az első hat héten —————	15	12	11
b) hat héten túl, a hatodik hónap végéig —————	25	21	19
<i>II. Betanított munkás:</i>			
1. az előkészítőben foglalkoztatott férfi- és nőmunkás:			
a) gombolyító, lánc- és vetülékesévéelő, matringoló, többszálasító (kettőző, hármazó stb.), cernázó, hímzőgép-befűző, kártyaverő, kártyafűző, cernagombáthúzó, cernagombsajtoló —————	35	29	26
b) felvető munkás —————	40	33	30

	I.	II. területi csoportban órabér fillérekben	III. területi csoportban órabér fillérekben	IV.
2. a paszományfonóban és csipkeverőben foglalkoztatott férfi- és nőmunkás:				
a) zsinórverő, zsinórfonó férfimunkás	40	33		30
nőmunkás	35	29		26
b) csipkeverő	45	37		34
3. a szövőben és a hímzőosztályon foglalkoztatott férfi- és nőmunkások:				
a) paszományszövő, szalagszövő, hímző, kéziszővő, fűző és sodró	40	33		30
b) függönyszövő és mintarajzolókártyakészítő	50	41		38
4. a kikészítőben foglalkoztatott munkás:				
a) kikészítő, fonalfényező férfimunkás	45	37		34
nőmunkás	30	25		22
b) festők:				
férfimunkás	40	33		30
nőmunkás	30	25		22

III. Segédmunkások:

Tisztító, adjusztáló, csomagoló, vasaló, bádogozó, utánjavító	30	25		22
---	----	----	--	----

IV. Segédvizsgát tett munkások:

1. férfimunkás:				
a) aki munkakönyvével egy évnél kevesebb gyakorlatot igazol	36	30		27
b) aki munkakönyvével egy évnél több, de három évnél kevesebb gyakorlatot igazol	45	37		34
c) aki munkakönyvével három évnél több gyakorlatot igazol	50	41		38
d) aki minta, vagy rajz után önállóan dolgozik	60	49		45
2. nőmunkás:				
a) aki munkakönyvével egy évnél kevesebb gyakorlatot igazol	30	25		22
b) aki munkakönyvével egy évnél több gyakorlatot igazol	40	33		30

V. Gyári napszám:

a) férfi	35	29		26
b) nő	30	25		22

VI. Kötő- és gépi hurkolóipar

A kötő- és gépi hurkolóiparban (ideértve a konfekcionált áruk készítését, ide nem értve azonban a síkhurkoló (cotton) ipart) az ország területe három területi csoportra oszlik:

I. területi csoport: Budapest székesfőváros és a budai Lánchíd-főnél lévő zérus kilométer-től légovnalban számított 30 kilométeres kör-

területbe eső megyei városok és községek.

II. területi csoport: az ország területén lévő törvényhatósági jogú és megyei városok.

III. területi csoport: az ország területén lévő nagy- és kisközségek.

A fizetendő legkisebb munkabérek a következők:

	I.	II. területi csoportban órabér fillérekben	III.
I. Tanuló:			
a) az első hat héten	15	12	11
b) hat héten túl, a hatodik hónap végéig	25	21	19

II. Kezdő munkás:

Fércelő, kártyázó, cimkefelvarró, bélyegző, dobozoló, szálvágó, szegélyvágó (randvágó), forgató, kiszámoló, kifutó, leány és fiú, fel-fűző, kisbolyhozó, kézi gombvarró, kisszegélykörtkötő, kézi-gumi-befűző, kellékvágó, szemfelszedő

	25	21	19
--	----	----	----

III. Betanított munkás:

	I.	II. területi csoportban órabér fillérekben	III.	IV.
1. kúpcsevélő (cops-csevélő), segédvarró, javító, harisnyafejelő, átnéző, hímző, harisnya-párosító, sapkacsinozó (adjuosztáló), sapkahegyező, sapkakorongoló, sapkamintázó (sablonozó), sapkavarró, gépibefűző, kellék- és segédzsabász, trikóvasaló, présberakó, 1-2 szálú gépvarró	30		25	22
2. matringsevélő, felverő, minta- (sablon-) szabász, kézivarró, három- és többszálú gépvarró, vasaló, bolyhozó, síma kesztyűgépikötő, harisnyaszegélykötő (standard randkötő), harisnyakötő (standard-kötő, sapkaszegő. — nyíró — vasaló — — — — —	35		29	26
3. fölvető, kötött harisnyaláncoló (standard kettliző), kötött harisnyaformázó (standard formázó), mintás kesztyűkötő, szabász, láncokötő és láncurkoló-befűző (Raschel és Kettenstuhl-befűző), láncurkoló (Kettenstuhl)-tüöntő és tüegyenető — — — — —	40		33	30
4. kézi-, síma- és mintás sikkötő, motorikus, síma és mintás sikkötő, nagy körkötő (Rundränder, Interlock) — — — — —	45		37	34
5. kétszer baloldali gépen kötő (Links-links), körhurkoló (Rundstuhl), láncurkoló (Kettenstuhl), láncokötő (Raschel), szegély sikkurkoló (Cottonrand) — — — — —	50		41	38
6. festő:				
a) férfimunkás — — — — —	40		33	30
b) nőmunkás — — — — —	30		25	22

IV. Napszamos:

a) férfi — — — — —	35	29	25
b) nő — — — — —	30	25	22

VII. Műselyemgyártó- és cérnázóipar

A műselyemgyártó és cérnázóiparban fizetendő legkisebb munkabérek a következők:

	Buda- pest	Magyar- óvár	Sárvéz- területén órabér fillérekben
I. Tanuló:			
a) az első hat héten — — — — —	15	12	11
b) hat héten túl, a hatodik hónap végéig — — — — —	25	20	19
2. Betanított munkások:			
a) gombolyító és kettöző — — — — —	32	25	24
b) cérnázó (kreppelő) — — — — —	35	29	26
c) orsózó és csévélő — — — — —	32	26	24
d) ellenőrző (átnéző, átfuttató) — — — — —	30	25	22
e) iredő:			
ázatató, férfi munkás — — — — —	45	37	34
manipuláció:			
férfi munkás — — — — —	35	29	26
nőmunkás — — — — —	30	25	22
f) festő:			
férfi munkás — — — — —	40	33	30
nőmunkás — — — — —	30	25	22
3. Napszamosok:			
férfi — — — — —	35	29	26
nő — — — — —	30	25	22

VIII.

A teljesítmény alapján akkord-, darab-, egyezmény- stb. bérben fizetett munkavállalók legalább 80%-ának az illető munkanemre megállapított legkisebb órabérnek megfelelő vagy annál magasabb órakeresetet kell biztosítani. A fennmaradó legfeljebb 20%-nak órakeresete sem lehet azonban kevesebb, mint a megállapított legkisebb órabérnek megfelelő órakereset 10%-kal csökkentett értéke.

„Órakereset“ alatt a teljesítmény alapján elért összkeresetnek (pl. alapbér + jutalék stb.) egy órára eső hányadát, „teljesítmény“ alatt

pedig az egy óra alatt végzett munkamennyiséget kell érteni.

Ha a munkás gépállás folytán folytatólagoosan termelni nem tud, részére erre az időre legalább a megfelelő legkisebb órabért kell fizetni. Ez az órabér az akkordelszámolásba sem időben, sem összegben nem számítható be.

Annak ellenőrzése céljából, hogy a fentiekben meghatározott 80% a legkisebb órabérnek megfelelő, vagy annál magasabb órakeresetet érte el, minden üzem köteles két munkahetenként a teljesítmény alapján fizetett munkavállalók keresetéről kimutatást készíteni, amelyben az egyes munkavállalókat névszerint kell feltüntetni, megjelölve azt is, hogy hány

munkaórát dolgoztak, továbbá azt is, hogy a munkásság hány %-a keresett többet a megfelelő legkisebb órabéknél. Ezeket a kimutatásokat az érintett üzemekben (üzemrészekben) ki kell függeszteni, továbbá az iparfelügyelőnek, kívánságára, utólag is, mindenkor bemutatni vagy megküldeni.

A legkisebb órabér és az órakereset közötti — fent körülírt — viszony megállapításánál két munkaheti időközt kell alapul venni.

IX.

A tanulók tanulóléte általában félév. A fonó (gépkezelő), a gépi- és kéziszővő, a felvető a varrócérnákat, varrófonalakat és kézimunkafonalakat cernázó, a gyapjúiparban a kivarró és a kötő- és gépi burkolóiparban a gépi- és kézivarrónó tanulók bármely gyárban ugyanabban a munkanemben eltöltött és összesítve számítható tanulóléte akkordbérfizetés esetén egy év.

Ha azonban a tanuló akkordteljesítményével az egy éven belül a számára megállapított legkisebb órabéknél nagyobb keresetet érne el, neki a betanított munkások részére a megfelelő munkanemre megállapított akkordbér alapján kell a teljesítménye után járó keresetet kifizetni.

X.

Minthogy a textilipari üzemek jórésze vegyesüzem, vagyis ugyanaz az üzem különböző textilnyersanyagokat és félgártmányokat dol-

goz fel (így pamutot, lent, kendert, gyapjút, stb., illetőleg ilyenekből készült fonalakat stb.), az egyes ipartelepekre az a legkisebb béreket megállapító határozat vonatkozik, amelyben a megjelölt textilnyersanyagokat és félgártmányokat az illető telep üzemében túlnyomó részben dolgoz fel.

Amennyiben azonban ugyanabban az üzemben egyes részek állandóan egy bizonyos nyersanyagot (félgártmányt) dolgoznak fel, úgy erre az üzemszere vonatkozólag a feldolgozott nyersanyagra (félgártmányra) megállapított legkisebb munkabér irányadó.

Budapest, 1937. évi május hó 29-én.

Thiering Oszkár dr s. k. ny. iparoktatási főigazgató, a bizottság elnöke.

Lehner Rudolf dr s. k., a bizottság jegyzője.

Ez a határozat a közzétételt követő nyolcadik napon lép hatályba.

Ezzel az illetékes bizottságoknak a gyapjúiparban, a pamut- és selyemiparban, a jutaiparban és a kender- és leniparban fizetendő legkisebb munkabérekre vonatkozó, 1937. évi május hó 1-én a fenti sorrendben 11.045., 13.039., 13.824., 13.825/1937. Ip. M. szám alatt megerősített (Budapesti Közlöny 1937. évi 99. szám) határozatai hatályukat veszítik.

A határozat rendelkezéseinek megszegése az 52.000/1935. K. M. számú rendelet 13. §-a alá eső kihágás.

Síkhurkoló ipar (Cotton)

Az ország két területi csoportra oszlik és pedig:

I. területi csoport: Budapest székesfőváros és a 0. km kőtől számított 30 km-es körzetnek a székesfőváros határain kívül eső része, továbbá Vác és Győr.

II. területi csoport: az ország többi része.

Fizetendő legkisebb munkabérek a következők:

A) Osztott (szár és fej külön) gépek

1. Műselyem és pamut (pamutflór)

Munkakörök:	Tűágyszám I. (fontur)	36 gg		39 gg		42 gg		45 gg	
		I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.
1. Szárhurkolás				tucatpáronkénti bér pengőben területi csoportban					
síma —————	20	0.90	0.83	1.—	0.93	1.10	1.02	1.20	1.11
síma —————	24	0.80	0.74	0.90	0.83	1.—	0.93	1.10	1.02
síma —————	18	—	—	1.10	1.02	—	—	—	—
síma —————	12	—	—	—	—	1.25	1.16	—	—
teljesen takart (plattirozott) —	20	1.30	1.20	1.40	1.29	1.50	1.39	1.60	1.48
teljesen takart (plattirozott) —	24	—	—	—	—	1.40	1.29	—	—
3/4-es szárhurkolás síma, takarás, sarokkal									
a) átakasztással —————	20	0.75	0.69	0.85	0.79	0.95	0.88	1.05	0.97
átakasztással —————	24	0.65	0.60	0.75	0.69	0.85	0.79	0.95	0.88
b) átakasztás nélkül —————	20	0.65	0.60	0.75	0.69	0.85	0.79	0.95	0.88
átakasztás nélkül —————	24	0.55	0.51	0.65	0.60	0.75	0.69	0.85	0.79
2. Fejelés takarásos (plattirozott) talp- és körömerősítéssel									
síma —————	24	0.30	0.28	0.33	0.31	0.36	0.34	0.40	0.37
síma —————	20	0.34	0.34	0.36	0.34	0.40	0.37	0.44	0.41
síma —————	12	—	—	0.42	0.39	0.50	0.46	0.54	0.50

3. Különmunkadíjak:
 a) szárhurkoláshoz:

	I. területi csoport	II. területi csoport
csík -----	0.05	0.05
takarásos sarok -----	0.05	0.05
takarásos kettős szél (Doppelrand) -----	0.05	0.05
fogazott szél (Rattenzahn) -----	0.10	0.09
fogazott minta -----	0.10	0.09
nyilas, 200 pontig -----	0.25	0.23
nyilas, 200—300 pontig -----	0.35	0.32
minden további 100 pont -----	0.10	0.09
monogram három betűig -----	0.05	0.05
korona -----	0.05	0.05

b) fejeléshez:

nyilas fej -----	0.10	0.09
teljesen takart fej -----	0.04	0.04
sarokjelzés -----	0.04	0.04

2. Hernyóselyem
1. Szárhurkolás

	Tűgyszám (fontur)	I. II. területi csoportban tucatpáronkénti bér P-ben	
		I.	II.
síma csíkkal, takarásos sarokkal, takarásos kettős széllel (Doppelrand) -----	20	2—3 ágú fonalból 1.80	1.67
		4—5 ágú fonalból 1.70	1.57
		6 ágú fonalból 1.60	1.43

2. Fejelés

takarásos, talppal és körömerősítéssel:

síma -----	24	0.50	0.46
síma -----	20	0.54	0.50
nyilas -----	24	0.65	0.60
nyilas -----	20	0.70	0.65

3. Különmunkadíjak:

a) szárhurkolásnál:

fogazott szél -----		0.10	0.09
monogram 3 betűig -----		0.05	0.05
korona -----		0.05	0.05
fogazott minta -----		0.10	0.09
nyilas -----		0.25	0.23
	minden további 100 pont	0.10	0.09
		0.06	0.06

b) fejelésnél: sarokjelzés -----

B) Egyesített (Einheits) gépek
1. Műselyem és pamut (pamutflór)

Munkakörök:	Tűgyszám (fontur)	36 gg		45 gg		48 gg		51 gg		54 gg	
		I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.
Síma harisnya csíkkal, takarásos kettős széllel, sarokkal, talppal, hegygyel és körömerősítéssel -----	20	1.80	1.67	2.—	1.85	2.10	1.94	2.20	2.04	2.30	2.13
	24	1.55	1.43	1.85	1.71	1.95	1.80	2.05	1.90	2.15	1.99

2. Hernyóselyem

Munkakörök:	Tűgyszám (fontur)	36 gg		45 gg		48 gg		51 gg		54 gg	
		I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.
Síma harisnya csíkkal, takarásos kettős széllel, sarokkal, talppal, hegygyel és körömerősítéssel.....	20	—	—	2.25	2.08	2.35	2.18	2.15	2.26	2.55	2.35
Síma harisnya csíkkal, takarásos kettős széllel, sarokkal, talppal, hegygyel és körömerősítéssel.....	24	—	—	2.10	1.94	2.20	2.04	2.30	2.13	2.40	2.22

Különmunkadíjak 1. és 2. hoz

	I. terület	II. csoport
két fogazottszélű mintával — — — — —	0.10	0.09
nyilas 200 pontig — — — — —	0.25	0.23
nyilas, minden további 100 pont — — — — —	0.10	0.09
talpfelvágás és sarokjelzés — — — — —	0.04	0.04

C) Segéd munkák

	Tucatpáronkénti bér pengőben			
	sima		Áttört (azsúr)	
	I. területi csoportban	II. területi csoportban	I. területi csoportban	II. területi csoportban
1. Felverés				
36 és 39 gg a) ha 2 személy végzi — — — — —	0.30	0.28	0.36	0.34
36 és 39 gg b) ha 3 személy végzi — — — — —	0.36	0.34	0.42	0.39
42 és 45 gg a) ha 2 személy végzi — — — — —	0.33	0.31	0.39	0.36
42 és 45 gg b) ha 3 személy végzi — — — — —	0.39	0.36	0.45	0.42
42 és 45 gg 12 tűgyas gépeken — — — — —	0.36	0.34	0.42	0.39
2. Láncvarrás				
fejtéses gépeknél — — — — —	0.24		0.22	
késes gépeknél — — — — —	0.18		0.17	
egyesített gépeknél:				
a) talp — — — — —	0.40		0.37	
b) sarok és hegy — — — — —	0.18		0.17	
3. Varrás				
a) kisteljesítményű gépeknél (percenként 1800 fordulattal) —	0.24	0.22	0.22	0.20
b) normálteljesítményű gépeknél (1800 fordulat felett) — —	0.19	0.18	0.17	0.16
c) $\frac{3}{4}$ -es harisnya — — — — —	0.16	0.15	0.14	0.13
d) Cotton-rövid harisnya (zokni) — — — — —	0.14	0.13	0.12	0.11
4. Javítás				
a) tucatpáronként — — — — —	0.18		0.17	
b) órabér — — — — —	0.40		0.37	
5. Hajtogatás órabér — — — — —	0.30		0.28	
6. Párosítás órabér — — — — —	0.45		0.42	
7. Formázás órabér — — — — —	0.50		0.46	

D) Megjegyzések

- Ha géphiba, vagy átállítás folytán a sikhurkoló- (Cotton) munkás folytatólagos teljesítmény- (akkord) munkát végezni nem tud, órábéré 1 pengő.
- Takarásos- (plattierozott) gyapju, vagy egyéb különleges áruknál a heti akkordkeresetnek el kell érnie az ugyanazon finomságú gépen készített sima áruval elérhető keresetet.
- (Cotton) zokni, rövidharisnya bére a szárért és a fejtért külön-külön annyi, mint az ugyanazon gépen termelt női harisnya fejelése.
- Sikhurkoló (Cotton-rand) szegélyfelverő keresete annyi, mint a női harisnya felverőé.
- Angoltalpú harisnyáknál a szár bére tucatpáronként 0.20 P.
- Önműködő átakasztógépen a teljesítménybér (akkord) — műselyem, pamut (pamutflór), vagy hernyóselyem egyaránt — 5%-kal alacsonyabb.

E) Tanuló

Sikhurkolószár (Cotton) és fejjépen tanuló órábéré 15 fillér, tanulási ideje 3 év. Ha azonban bármely tanuló már gépen dolgozik és akkordteljesítményével számára megállapított legkisebb órabérnél nagyobb keresetet érne el, neki a betanított munkások részére megfelelő munkanemre megállapított teljesítménybér (akkord) alapján kell a munkája után járó keresetet kifizetni.

Ezt a határozatot az 52.000/1935. K. M. sz. rendelet 7. §-a értelmében azzal közlöm, hogy a határozat ellen, annak kézbesítésétől számított nyolc napon belül a m. kir. iparügyi miniszterhez címzett felszólalásnak van helye. A felszólalást hozzám, a bizottság h. jegyzője Regős Ferenc dr min. s. fogalmazó útján (m. kir. iparügyi minisztérium) kell benyújtani, vagy ajánlott levélben postára adni.

Budapest, 1937 április 19-én.

Dr Regős Ferenc s. k.
miniszteri s. fogalmazó
a bizottság jegyzője h.

Dr Vályi Sándor s. k.
a budapesti kir. ítéletábla ny. alelnöke,
a bizottság elnöke.

Ezeket a Cotton-harisnyakötőbéreket az iparügyi miniszter még nem erősítette meg, de a legtöbb gyárban már érvényben vannak. (Szerkesztő)

A munkanélküliség egészségügyi következményeiről

tartott előadást dr Csépai Károly egyet. magántanár, aki előadásában az OTI Betegség-megállapító Állomásán gyűjtött adatok alapján megállapította, hogy a munkanélküliség következménye nemcsak közegészségügyi, hanem gazdasági is. A munkás kereset híján önkénytelenül is kénytelen elhanyagolni ruházódását, tisztálkodását, lakásviszonyait és későbbben táplálkozását is. A vizsgált 1000 munkanélkülit ilyen szempontból a legszármasabb állapotban találta. A gazdasági válság egészségügyi következménye az, hogy amíg megállapítása szerint a dolgozó férfimunkásokban a piros vérsejt száma a fiziológia határt 69.5%-ban éri el, addig 1000 munkanélkülinél csak 62.1%, ellenben az OTI férfitisztviselőinél 74.8%, míg a tényleges szolgálatot teljesítő katonáknál 90%-ban.

A munkabérek alakulása külföldön és nálunk

Az utolsó években minden országban emelkedtek a bérek. Ezek a béremelkedések azonban függetlenek az árak alakulásától, inkább a munkaalkalmak szaporodása idézte elő. Éveken át a dolgozók életszínvonaljavítását nem vették figyelembe, hanem csupán az elsőrendű életfenntartási költségek kielégítésére törekedtek. Elkövetkezett tehát az alkalom, hogy a munkások életszínvonaljavítás címén is bérjavítást kapjanak. Hogy az egyes országokban hogyan alakultak a bérek, arra nézve a következő adatokat közli a „Gewerkschaftliche Rundschau”.

Az Egyesült Államokban az utolsó 10 esztendőben 1933-ban voltak legkisebbek a bérek. Az átlagos óraber 49.1 cent, az átlagos hetiber 17.07 dollár. 1936 szeptemberében az óraber 61.9 cent, az átlagos heti kereset 25.12 dollár. Hogy az Egyesült Államokban a bérek ilyen emelkedését nem az árak emelkedése idézte elő, az kitűnik abból, hogy amíg az átlagos hetiber 46%-kal emelkedett, addig ugyanezen idő alatt az életfenntartási költségek csupán 18%-os emelkedést mutatnak.

Angliában a legtöbb helyen és foglalkozási ágban ugyancsak nagyobb volt a béremelkedés, mint az árak alakulása. A bérek csökkenése itt 1930-ban kezdődött. 100-ról 1933-ig 95-re csökkent. Azóta azonban az átlagos bér ismét 100-ra emelkedett, de a bérek további emelkedése most van folyamatban. A textiliparban és vasiparban már jóval túl vannak az átlagos emelkedésen.

Svédországban az 1929-es béreket már túlhaladták az 1935. évi bérek. Amíg 1929-ben az átlagos napiber 8.95 korona volt, addig 1935-ben már 9.10 korona, amellett, hogy az árnyó a fogyasztásban állandónak mondható, hiszen 1933 óta a kiskereskedelmi árak mindössze 1½%-kal emelkedtek.

Franciaországban 1936 elejéig csökkenések voltak a bérek és a fémipari átlagbér óránként az 1935. évi 5.49 frankról 6.74 frankra

emelkedett, ami 22.7%-os átlagos óraberemelkedést jelent. Ez alatt az idő alatt az életfenntartási költségek alakulásánál 8%-os volt a drágulás.

Magyarországon a bérek és árak alakulása már egész más képet mutat. Az országos átlagbér 1933 végén heti 17.64 pengő volt az ipari munkásoknál és 25.92 pengő a magánalkalmazottaknál. 1936 végén heti 17.10 pengő az ipari munkásoknál és 24.12 pengő a magánalkalmazottaknál. Ugyanezen idő alatt azonban, amikor az ipari munkások átlagos bére 3.1%-kal, a magánalkalmazottak bére pedig 6.9%-kal csökkent, az élelmiszerszükségletnél 13.8%-os drágulás mutatkozott. Hol vagyunk mi attól, hogy már az életszínvonaljavítást előmozdító bérekhez jussunk, amikor a bérek még mindig az árak alakulása mögött kullognak.

Mi történik az üzemekben

A soroksári szaktársaink három hétig sztrájkoltak a munkaidő mikénti beosztása miatt. A munkások kívánsága volt a napi 8 órás munkaidő, reggel 6 órai kezdéssel, míg a gyár vezetősége szerette volna a munkaidőt heti 5 nap alatt ledolgoztatni. A munkásoknak így két nap pihenő állt volna a rendelkezésükre, végül a gyár igazgatósága engedett a munkások kívánságának, elfogadta a 6 napos, napi 8 órás munkaidőt azzal, hogy reggel fél 7 órakor kezdődik a munka. A munkások az igazgatóságnak ezt az ajánlatát elfogadták és ismét megkezdték a munkát.

A váciúti jutagyárban a legkisebb munkabérek életbelépte után a gyár vezetősége a két gépen dolgozó szövők bérét 42 fillérre emelte föl. Ezt követően három hét múlva pedig a munkások kívánságára az egész gyár mintegy 4000 munkásának 12%-os béremelést adott.

A pesterzsébeti Ünió Textilművek szövőmunkásai az egyébként érvényben volt minimális munkabérek megfizetése miatt kénytelenek voltak három napig sztrájkolni, míg végül a gyár igazgatósága belátta eljárásának helytelenségét és törvénytelenységét. Megegyezett a munkásokkal, vállalta az egyébként is törvényesen kötelező bérek fizetését.

Az Újpesti Pamutipar (Szurdai Róbert volt birodalma) kártolómunkásai a munkabérek felemelése érdekében négy napon át sztrájkban állottak. Négy nap után elfogadták a gyár vezetőségének az ajánlatát és ismét megkezdtek a munkát. Ugyátszik, a Pamutipar vezetősége igen zokon vette a kártolómunkások sztrájkját, mert azóta retorziót alkalmaz a sztrájkban résztvevő egyes munkásokkal szemben, akiket napokra kizcecelnek a munkából, holott azóta új munkásokat is alkalmaztak a kártoló-osztályon. Ha az Újpesti Pamutipar munkássága meg volna szervezve és a többi osztályok is kérnék sérelmeik orvoslását, akkor nem volna az igazgatóságnak sem lehetősége, sem bátorsága az érdekeiket védő munkásokat megrendszabályozni. Reméljük, ez is elkövetkezik.

A győri Linum-Taussig-gyár orsózó-osztályának a munkásai türethetetlen alacsony munkabérek felemelését kérték, amelyet a gyár vezetősége megtagadott, mire a munkások beszüntették a munkát. Négy nap sztrájk után a gyár vezetősége belátta eljárásának helytelenségét, teljesítette a munkások kívánságát, akik ezután ismét felvették a munkát.

A **Textus angyalföldi szövőgyár** munkásai munkabérek felemelése ügyében megkeresték a gyár igazgatóságát. A gyár igazgatósága a munkások szerény kívánságának a teljesítése elől elzárkózott, mire a munkások kénytelenek voltak a munkát beszüntetni. Háromnapi sztrájk után Szövetségünk közbenjárásával megegyezés jött létre, melynek alapján a munkások ismét fölvtették a munkát.

A **Lówy Rudolf-féle szekszárdiúti szövőgyár** mintegy 100 munkása a munkaidő beosztásának a megváltoztatását kérte a gyár igazgatóságától azért, mert a vidéki munkások a munka befejezésekor nem tudtak hazamenni. Órákon át kellett nekik a pályaudvaron ácsorogni. A gyár vezetősége ragaszkodott az általa elrendelt munkaidőbeosztáshoz, mire a munkások beszüntették a munkát és négy nap sztrájk után Szövetségünk közbelépésére a gyár vezetősége olyan megoldást talált, amely a munkásokat teljes mértékben kielégítette, mire ismét felvtették a munkát.

A **kötő- és Cotton-harisnyakötőiparban** megállapított legkisebb munkabérek megerősítésének elhúzódása miatt egyes kötőgyárakban tűrhetetlenné vált a munkásság helyzete. A munkások nem tudták bevárni, amíg a miniszter a megállapított kötőipari béreket megerősíti. Kénytelenek voltak munkabérek rendezését kérni. Így egyidőben a *Brust Dávid*, a *Columbia Textilipar*, a pesterzsébeti *Perlesz-féle kötőgyár*, valamint az *Erzsébetfalvai Harisnyagyár* munkásai írásbeli beadvánnyal fordultak a gyár igazgatóságához és kérték a gyár összmunkásai részére a munkabérek rendezését. Minthogy a gyárak vezetőségei egyik a másiktól tette függővé a munkások kívánságának a teljesítését, békés megegyezéssel nem volt lehetséges a munkabérek rendezése, ezért az említett négy gyár mintegy 1100 munkása kénytelen volt beszüntetni a munkát és a bérviszály ügyében egyeztető tárgyalást kérni az iparügyi minisztériumtól. Az egyeztető tárgyalás eredményeként az említett négy gyár vezetősége és munkásai között megegyezés jött létre. A gyárak vezetőségei elfogadták a mostani lapszámunkban közölt Cotton-harisnyakötő béreket, ugyancsak a mostani lapszámunkban közölt és a miniszter által már megerősített kötőipari bérekre 3 fillér béremelést adtak. Ennek alapján egyezés jött létre, amelyet írásba foglaltak, mire a munkások négy nap sztrájk után ismét felvtették a munkát. Ez az egyezés 1938. év március 31-ig marad érvényben.

Az **Erdős Zsigmond-féle kötszövőgyár** munkásai a gyár igazgatójától munkabérek felemelését kérték. Minthogy megegyezni nem tudtak, kétnapi sztrájk után Szövetségünk közbenjárásával a gyár igazgatósága a munkásoknak, minden munkanemnél, a minimális béreken felül 3 fillér béremelést adott, amelyet a munkások elfogadhatónak tartottak és ennek alapján ismét felvtették a munkát.

A **dr Händler-féle budai szövőgyár** mintegy 170 munkása a miniszter által megerősített legkisebb munkabérek kifizetését kérték, amelyet a gyár vezetősége azért nem volt hajlandó kifizetni, mert azt az értesítést kapta a textilgyárak egyesületétől, hogy a megállapított legkisebb munkabér az akkordmunkásokra nem vonatkozik. A gyár igazgatója szerint ez ügyben tanácsért fordult az iparügyi minisztériumhoz, ahol szintén azt a felvilágosítást kapta, hogy az akkordmunkások részére a

megállapított legkisebb bér fizetése nem kötelező, ezzel szemben a munkásság igen helyesen arra az álláspontra helyezkedett, hogy az iparügyi miniszter rendelete nem tesz különbséget óra- és akkordbérben dolgozó munkások között, tehát a megállapított legkisebb munkabér fizetése az akkordban dolgozó munkások részére is kötelező. Minthogy ebben a kérdésben megegyezni nem tudtak, a gyár munkásai beszüntették a munkát. 8 nap sztrájk után, többszöri tárgyalás eredményeként a gyár vezetősége belátta tévedését és vállalta a megállapított legkisebb munkabéreknek a kifizetését. Ennek alapján a munkások felvtették a munkát.

A **Rákospalotai Kötőgyárban** egyes osztályok munkásai a túlalacsony munkabérek felemelését kérték. A gyár vezetősége a munkásoknak 10%-os béremelést adott. Csak a standardosztály munkásai nem fogadták el a 10%-os béremelést. Több nap sztrájk után megállapodás jött létre, amelynek alapján a munkások ismét megkezdték a munkát. A gyár vezetősége pedig ígéretet tett, hogy megvizsgálja a standardosztály munkásainak a sérelmeit és azokat orvosolni fogja. Értesülésünk szerint a sérelmek orvoslása a munkásokra nézve is megnyugtatóan nyert elintézt.

A **Tolnai Magy. Kir. Állami Selyemfonodák Haszonbérlete** mintegy 400 munkása már két hete sztrájkban áll, mert a gyár vezetősége új munkamódszerrel kísérletezett, amelyet a munkások állításai szerint nem tudnak vállalni, azért, mert a kívánt munkatempót nem bírják. A sztrájk befejezése érdekében tárgyalás van folyamatban a sztrájkban álló munkások megbízásából Szövetségünk és a Rt. igazgatósága között.

A **békéscsabai szaktársaink** június 5-én igen jól sikerült nyilvános textilmunkásgyűlésen foglalkoztak a heti 48 órás munkaidő és a megállapított legkisebb munkabérek végrehajtása ügyével. A gyűlés napirendjét Horváth elvtárs, a Szövetség titkára ismertette. Az igen jó hangulatban lefolyt gyűlés után a békéscsabai szaktársak között megindult a szervező munka. Belátták a szaktársaink, hogy csak szervezetten, az összetartás erejével tudnak helyzetük változtatni.

Az **Újpesti Budavidéki Posztógyárban** nem tud a munkások ügye nyugvópontra jutni a gyárvezetőség rideg magatartása miatt. Állandó vita tárgya a különböző kategóriákba tartozó munkások bérezési ügye. Az amúgy is alacsony bérezésű csoportba sorozott kártoló munkások egy részét a még alacsonyabb bérezésű előfonógépen dolgozó munkások csoportjába akarja besorozni, ami ellen a munkások jogosan tiltakoznak. A gyár vezetősége a legkisebb munkabérekét úgy értelmezi, hogy ennél magasabb munkabért a munkások nem érhetnek el.

Az **Újpesti Posztógyár** munkásai csatlakoztak Szövetségünkhöz. Sérelmeik orvoslása céljából megkeresték a gyár igazgatóságát és a sérelmeik orvoslását és munkabérek rendezését kérték. Ez ügyben a tárgyalások még folyamatban vannak.

Igen nagy érdeklődést tanúsítanak a vidéki városok textilipari munkásai a legkisebb munkabérek megállapításával és a heti 48 órás munkaidővel kapcsolatban. A vidéki munkások munkabérei amúgy is igen gyatrak voltak. A hosszú munkaidőnek a rendezésével a munkások keresete nagymértékben csökkent, most a minimális bérek megállapításával várják helyzetük javulását. Sajnos, a már megje-

lent legkisebb munkabérek le fogják rontani vidéki szaktársaink kedvét, mert a legkisebb munkabérek a vidéki városokban majdnem azonosak lesznek az eddig fizetett bérekkel. Megkezdtek a szervezkedést a *komáromi, debreceni, mezőberényi* és a *hódmezővásárhelyi* szaktársak. Ideje volna, hogy a vidéki textilipari munkások belássák a szervezkedés fontosságát és szükségességét, mert csak úgy lehet reményük, hogy a mai súlyos helyzetükön változtatni tudjanak.

Szövetségünk vezetősége a legnagyobb szeretettel és jóakarattal karolja fel a vidéki textilgyárak munkásainak az ügyét, ehhez csak az szükséges, hogy ugyanilyen jóakarattal nyilvánuljon meg a súlyos életviszonyok között élő szaktársaink részéről is.

OTI-közlemények

A járulékot nem fizető munkáltatók száma. Az OTI adatai szerint ezévi március havában már 104.637 ipari munkáltató ellen vezettek behajtási eljárást a munkásaik után kirott járulékok behajtása érdekében. A végrehajtásra kimutatott összeg 30.162.625 pengő. A járulékot nem fizető háztartási munkáltatók száma 81.571, akik 3.796.132 pengő járulékkal tartoznak.

Ki kaphat öregségi járadékot? Mult év szeptember havában az öregségi törvény alapján megkezdődött a 65. életévet és a 400 heti járulékot elért biztosítottak öregségi járadékának kifizetése. Hogy ebben és más öregségi rokkantsági ügyekben hogyan kell eljárni, azt minden szaktársnő és szaktárs megtudhatja „Ki kaphat öregségi járadékot?“. Gál Benő, a Szakszervezeti Tanács titkárnak kitűnően megírt füzetéből, amely 10 filléres árban megszerezhető a Népszava-könyvkereskedésben (Erzsébet körút 35), vagy a kiadóhivatalban (Conti ucca 4).

A baleseti járadék újabb megállapítása a 21. életév után. A baleseti törvény úgy intézkedik, hogy annak a baleseti sérültnek a járadékát, aki a baleset idején még nem volt 21 éves, 21. életévének betöltése után újból meg kell állapítani azért, mert 21. életéve előtt még nem érte el keresőképesége egészét és így a fiatalabb korban bekövetkezett baleset esetén alacsonyabb kereset (munkabér) alapján állapították meg járadékát.

A baleseti igényt mindig külön is be kell jelenteni. Gyakori eset, hogy a balesetet szenvedett munkás abban a tudatban, hogy balesetből folyó gyógykezelésnél elegendő, ha az orvosnak bejelenti a balesetet, vagy a felvett baleseti jegyzőkönyv alapján is megindul a kártalanítási eljárás. Ez tévedés. Már a bíróság is kimondotta, hogy a kártalanítási igényt a sérült maga tartozik az illetékes kerületi pénztárnál vagy az OTI központjánál bejelenteni, mert a bejelentésekért egyedül a sérült felelős és elveszítheti minden igényét.

GAZDASÁGI HARCUNK MEGINGATHATAPLAN
RAJVONALA A

**SZÖVETKEZETI
MOZGALOM**
SZAKTÁRSAMI
TAGJA VAGY MÁR A SZÖVETKEZETNEK?

EGYESÜLETI HIREK

Ha nagyobb darab kenyeret, magasabb munkabért akarsz, lépj be a Szövetségbe és szerezz annak új tagokat!

Beiratkozni lehet Budapesten: a központban, VIII, Magdolna ucca 5, délelőtt 9—1 óráig, délután 5—8 óráig.

I. kerületi Munkásotthonban, Fehérvári út 42, szombaton délután 4—7 óráig és vasárnap délelőtt 10—12 óráig.

Óbudai Munkásotthonban, Selmei út, szombaton délután 4—7 óráig és vasárnap délelőtt 10—12 óráig.

VI. kerületi Vasmunkásotthonban, Reitter Ferenc ucca 67, szombaton délután 3—6 óráig.

Zuglói Munkásotthonban, Bosnyák tér 14, kedden és szerdán este 1/2—10 óráig.

Környéken: Pestszenterzsébeti Munkásotthonban, Nagy György István ucca 2, pénteken este 7—9 óráig, szombaton délután 3—6 óráig.

Csepeli Munkásotthonban, József ucca 22, szombaton délután 3—6 óráig, vasárnap délelőtt 9—12 óráig.

Kispesti Munkásotthonban, Teleki ucca 48, csütörtök este 7—9 óráig, szombaton délután 3—7 óráig.

Újpesti Munkásotthonban, Kolozsvári ucca 55, szombaton délután 4—8 óráig, vasárnap délelőtt 10—12 óráig.

Soroksári Munkásotthonban, Grassalkovits ucca 150, vasárnap délelőtt 10—12 óráig.

Vidéken: Békéscsabai Munkásotthonban, Trefort ucca 2/2.

Gyulán: a Munkásotthonban.

Szegeden: a Munkásotthonban, Hétvezér u. 9.

Hódmezővásárhelyen: a Munkásotthonban.

Győrött: a Vasmunkásotthonban, Teleki u. 38.

Pápán: a Munkásotthonban.

Sopronban: a Munkásotthonban.

Baján: a Munkásotthonban, Czirfusz Ferenc ucca 29.

Budapest és környéki munkanélküli szaktársakhoz! Felkérjük a munkanélküli szaktársakat, hogy munkanélküliségüket a saját érdekében jelentsék be a központi irodában: Budapest VIII, Magdolna ucca 5.

Figyelmeztetés. Felkérjük a szaktársakat, hogy a tagjárulékaikat pontosan fizessék, mert aki az alapszabályban megengedett hat hétnél több hátralékban van, az a segélyezésre való jogát elveszti.

Minden szaktárs hordja magánál a tagsági könyvét, mert a szövetségi helyiségbe való belépésnél minden szaktárs a tagságát igazolni tartozik.

Szövetségünk alapszabálya kapható a bélyegkezelőknél és bizalmiaknál. Ára 20 fillér.

Szövetségünk ügyészei: Dr Sternberg Géza és dr Török László, irodájuk Budapest, V, Sas ucca 27. II. emeleten van. Szövetségünk tagjainak a munkaviszonyból eredő perekben ingyenes jogvédelmet nyújtanak. A jogvédelemre való jogosultságot a tagoknak mindenkor a Szövetség központi irodája igazolja a hivatalos órák alatt, délelőtt 9—1-ig, délután 4—8-ig.

Központi könyvtári órák szombaton délután 5—7 óráig, vasárnap délelőtt 10—12 óráig.

Központi vezetőség.

Felelős szerkesztő és kiadó: Horváth Pál.

„Világosság” Könyvnyomda Rt., Budapest VIII, Conti u. 4.
Műszaki igazgató: Deutsch D.